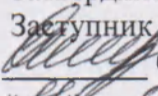

**Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий економічний коледж
Київського національного економічного університету імені
Вадима Гетьмана»**

Затверджено
Заступник директора з НР
 Оксана ВОЛИНЕЦЬ
«11» 01 2023р.

**«Основи філософських знань»
Програма навчальної дисципліни**

За освітньо-професійним ступенем

фаховий молодший бакалавр

1. Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

2. Спеціальність 073 – «Менеджмент» Освітньо-професійна програма «Менеджмент
бізнес організації»

3. Спеціальність 081 – «Право» Освітньо-професійна програма «Правознавство»

4. Спеціальність 051 – «Економіка» Освітньо-професійна програма «Логістика» ;

5. Спеціальність 075 – «Маркетинг» Освітньо-професійна програма «Маркетинг» ;

6. Спеціальність 071 – «Облік і оподаткування» Освітньо-професійна програма «Облік і
оподаткування в бізнесі»;

7. Спеціальність 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» Освітньо-
професійна програма «Підприємницька діяльність».

Укладач:
Біднюк О.С.

Розглянуто і рекомендовано до затвердження
на засіданні циклової комісії
загальної підготовки

Протокол № 5 від «6» січня 2023р.

Голова циклової комісії

 Наталія ВЕСЕЛЬСЬКА

КИЇВ – 2023

Предметом вивчення навчальної дисципліни є світ як цілісність у його найбільш загальних закономірностях з позицій відносин «людина - світ».

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Основи філософських знань» - гуманітарна дисципліна, що тісно пов'язана з дисциплінами: «Психологія», «Всесвітня історія», «Соціологія», «Політологія», «Культурологія», «Логіка» тощо.

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів освіти системи знань з філософії як вищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення студентів з кращими зразками філософського знання;
- формування у здобувачів освіти вмінь самостійно критично мислити;
- формування й удосконалення у студентів навичок аналізу суперечливих явищ суспільного життя, насамперед, у сфері економіки.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів освіти мають бути сформовані наступні елементи компетентності (для всіх спеціальностей).

▪ **Загальні:**

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії філософії та закономірностей її розвитку, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і сучасних технологій;
- здатність діяти відповідально і свідомо.

▪ **Фахові:**

- здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін;
- вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

На вивчення навчальної дисципліни «Основи філософських знань» відводиться 60 годин 2 кредити ЄКТС для спеціальностей:

072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»;
073 – «Менеджмент»

- 90 годин 3 кредити ЄКТС для спеціальностей:

081 – «Право»;
051 – «Економіка»;
075 – «Маркетинг»;
071 – «Облік і оподаткування»;
076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Після вивчення дисципліни «Основи філософських знань» студент повинен знати:

- основні засади виникнення і розвитку філософської думки;
- в чому полягає призначення і функції філософії;
- головні теоретичні проблеми та напрями філософії;
- сутність філософських концепцій видатних представників в історії світової філософії;
- базовий категоріально-понятійний апарат.

Після опанування даного курсу студент повинен вміти:

- аналізувати соціокультурну обумовленість філософських вчень;
- бачити зв'язок філософії з актуальними проблемами суспільного життя;
- розуміти методологічне значення філософії у професійній діяльності;
- правильно розуміти і тлумачити зміст, значення та взаємозв'язок основних філософських категорій та понять;
- ґрунтовно, логічно і змістовно формулювати сутність тих чи інших проблем в житті суспільства.

Програма дисципліни «Основи філософських знань» передбачає вивчення 10 тем:

Модуль 1

Історія Філософії: від Стародавнього світу до 19 ст.

Тема 1. Предмет і система філософії.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу.

Тема 3. Філософія Середніх віків та доби Відродження.

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва.

Модуль 2

Філософія сучасності

Тема 5. Німецька класична філософія.

Тема 6. Українська філософія.

Тема 7. Сучасна філософія.

Тема 8. Проблеми онтології. Проблеми гносеології.

Модульна контрольна робота (охоплює теми 5-8)

Тема 9. Проблеми антропології.

Тема 10. Релігія як різновид світогляду.

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Предмет і система філософії.

Предмет дослідження філософії. Сутність філософських проблем. Історія та причини виникнення філософії. Основне питання філософії. Філософія й світогляд. Основні методи та напрями філософії. Функції філософії.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу.

Загальна характеристика та класифікація шкіл давньоіндійської філософії. Веди та ведична культура. Ортодоксальні та неортодоксальні школи індійської філософії. Філософські школи Стародавнього Китаю та їх особливості. Космологічний період давньогрецької філософії. Антропологічний період античної філософії. Систематичний період античної філософії. Етичний період елліно-римської філософії. Неоплатонізм.

Тема 3. Філософія Середніх віків та доби Відродження.

Теоцентризм як фундаментальна риса філософської думки Середньовіччя. Вчення про буття, пізнання, людину та Бога в середньовічній філософії (Августин Блаженний, Фома Аквінський та інші). Суперечка між номіналізмом та реалізмом про природу загальних понять (універсалій). Філософія епохи Відродження, її антропологічний та гуманістичний характер. Відродження цінностей античної культури, процеси секуляризації та індивідуалізації як провідні тенденції філософії Ренесансу. Геліоцентризм та вчення про безкінечність Всесвіту в працях природодослідників (М.Коперник, Г.Галілей, Дж.Бруно). Розвиток діалектики в працях М.Кузанського. Соціально-політичні ідеї мислителів Відродження. Основні ідеї Реформації.

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва.

Соціально-культурні передумови формування філософії Нового часу та її загальна характеристика. Проблема методу в Новий час та формування основних філософських позицій. Індуктивний метод Ф.Бекона. Раціоналізм Р.Декарта та Б.Спінози. Сенсуалізм Дж.Локка. Суб'єктивний ідеалізм Д.Юма та Дж.Берклі. Філософські погляди Г.Лейбніца та Б.Паскаля. Основні ідеї Просвітництва.

Тема 5. Німецька класична філософія.

Характеристика німецької класичної філософії. Аналіз філософії І.Канта, його концепції пізнання та етичних поглядів. Об'єктивний ідеалізм Г.В.Ф.Гегеля. «Філософія тотожності» Ф.Шеллінг. Суб'єктивний ідеалізм Й.Фіхте. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.

Тема 6. Українська філософія.

Філософська думка в культурі Київської Русі. Філософія в Києво-Могилянській Академії. Сутність філософії П.Юркевича та її вплив на формування релігійно-філософської школи (В.Соловйов, М.Бердяєв). Українська філософія в діаспорі.

Тема 7. Сучасна філософія.

Основні риси та передумови формування сучасної світової філософії (к.19-поч.20ст.). Головні напрями сучасної філософії та їх аналіз (екзистенціалізм, ірраціоналізм, «філософія життя», позитивізм, неопозитивізм, неотомізм, фрейдизм, структуралізм та ін.). Характеристика поглядів наступних видатних мислителів: С.К'єркегор, А.Шопенгауер, Ф.Ніцше, Ж.-П.Сартр.

Тема 8. Проблеми онтології. Проблеми гносеології.

Поняття буття як фундаментальної категорії філософії. Зміст онтологічної проблематики. Базові категорії онтології. Основні види буття. Поняття пізнання. Проблемне поле гносеології. Рівні пізнання та їх характерні риси. Агностицизм та його характеристика. Поняття істини та її види.

Тема 9. Проблеми антропології.

Поняття філософської антропології. Проблеми філософської антропології. Основні гілки сучасної філософської антропології та їх представники. Вчення філософів про сенс людського існування. Проблема свободи і відповідальності. Аналіз концепцій структури особистості за вченням З.Фрейда та К.Г.Юнга.

Тема 10. Релігія як різновид світогляду.

Предмет, структура і завдання курсу «релігієзнавство». Концепції походження релігії. Основні риси та еволюція релігії. Характеристика проторелігій (магія, фетишизм, тотемізм, шаманізм, анімізм тощо). Головні риси ранніх та пізніх національних релігій.

НАВЧАЛЬНО - МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В.П. Андрущенко, М.І. Михальченко. – Київ : Генеза, 1996. – 368 с.
2. Гільдебранд Д. Що таке філософія? – Львів : Колесо, 2008. – 244 с.
3. Горський В. Історія української філософії : підручник для студентів вищих навчальних закладів / В.С. Горський, К.В. Кислюк. – К. : Либідь, 2004. – 485 с.
4. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007 – 416 с.
5. Данильян О., Тараненко В. Основи філософії: Навчальний посібник. - Харків: Право, 2003. - 352 с. 6. Довгань А. Філософія : лекційний курс для аспірантів технічних спеціальностей : (конспективний виклад) / А.О. Довгань. – Тернопіль : Видавництво ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. – 316 с.
7. Запорожченко О.В. Навчальний посібник з філософії з завданнями та тестами. – Ізмаїл:РВ ІДГУ, 2019. – 256 с.
8. Зарудний Є.О. Філософія. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 202 с.
9. Іванова К. Філософія : кредитно-модульний курс: підручн. для студентів вищих навч. закладів / К.А. Іванова ... [та ін.]; за заг. ред. К.А. Іванової. – Х. : НФаУ : Золоті сторінки, 2014. – 472 с.
10. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Підручник./В.В. Ільїн, Ю.І. Кулагін.- Київ: "Альтерпрес", 2002.- 342 с.
11. Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. / Я. Козьмук, О. Задубрівська. - Чернівці : Рута, 2012. - 139 с.
12. Кулик О.В. Філософія : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації/ О.В. Кулик. - Дніпропетровськ: Монолит, 2013. - 692 с.
13. Лаппо В. Філософія : навчально-методичний посібник / Віолетта Валеріївна Лаппо. – Івано-Франківськ, 2013. – 242 с.
14. Онофрійчук О. Філософія : навчально-методичний посібник / О.А. Онофрійчук. – Херсон, 2014. + 222 с. 15. Основи соціальної філософії : навчальний посібник / В.І. Воловик та ін. ; під заг. ред. В.І. Воловика. – Запоріжжя: Просвіта, 2012. – 319 с.
16. Основи філософських знань. Підручник/ За ред. В.А.Буслинського. – Львів: Новий світ, 2013.- 352 с.
17. Петрушенко В. Філософія: вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навчальний посібник / Віктор Петрушенко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 594 с.
18. Петрушенко В.Л. Філософія : Курс лекцій : Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I-IV рівнів акредитації. – Львів : «Новий світ», 2011. – 504 с.

19. Повар А. Філософія : навчально-методичний посібник / А.М. Повар, Т.В. Сулятицька. – Кам'янець-Подільський, 2015. – 163 с.
20. Подольська Є. А. Філософія. Підручник. – К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с.
21. Попович М. Бути людиною / Мирослав Попович. – Київ : Видавничий дім «КиевоМогилянська академія», 2013. – 223 с.
22. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. Підручник. – К.: Академвидав, 2007.
23. Скринник М. Філософія: навчальний посібник / Михайло Скринник, Лілія Фльорко, Микола Фльорко. – Львів : Ліга-Прес, 2015. – 477 с.
24. Тімченко О. Філософія : навчальний посібник для студентів усіх напрямів підготовки / О.П. Тімченко та ін. ; за заг. ред. О.П. Тімченка. – Львів: Растр-7, 2015. – 359 с.
25. Філософія : Навчальний посібник / За ред.. І.Ф. Надольного – К: Вікар, 2008. – 457 с.
26. Філософія. Підручник / За загальною редакцією Горлача М. І., Кременя В. Г., Рибалка В. К. – Харків: Консум, 2000. — 672 с.
27. Філософія: навч. посіб. для аспірантів і здобувачів / за наук. ред. А. В. Арістової і С. В. Снякова. - К. : НТУ, 2013. - 245 с.
28. Філософія: підручник / О.П. Сидоренко, С.С. Корлюк, М.С. Філяпіл та ін.; за ред. О.П. Сидоренка. – К.: Знання, 2010. — 414 с.
29. Калінін Ю.А, Харьковеценко Є.Н “Релігієзнавство”, - К., Наук.думка, 1994.
30. Лубський В.І “Релігієзнавство”, - К., 1997.
31. “Релігієзнавство”, - К., 1998. за ред. Бубліка С.А
32. Грушевський М. “З історії релігійної думки на Україні” – Львів 1995р
33. Мень А. “История религии”, 1998
34. Філософія: Навчальний посібник. За ред. І.Ф.Надольного. – К.: Либідь, 1996.

Додаткова література:

1. Баумейстер А. Буття і благо : монографія / Андрій Баумейстер. – Вінниця : Т.П. Барановська, 2014. – 417 с.
2. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття : вибрані філософські етюди / Андрій Баумейстер. – Київ : Дух і літера, 2012. – 473 с.
3. Бурдье П. Практичний глузд / П'єр Бурдье ; переклад з французької Оксани Йосипенко, Сергія Йосипенка, Андрія Дондюка; за ред. Сергія Йосипенка. – Київ : Український центр духовної культури, 2003. – 528 с.
4. Грані людського буття : позитивні та негативні виміри антропокультурного : монографія / Є.І. Андрос та ін. – Київ : Наукова думка, 2010. – 349 с.
5. Гудінг Д. Світогляд : для чого ми живемо і яке наше місце у світі / Д. Гудінг, Дж. Леннокс ; груповий пер. з рос. зі звіркою з англ. оригіналом під заг. ред. М. А. Жукалюка. К. : Укр. Біблійне Тов-во, 2003. – 416 с.
6. Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії // Філософська думка. – 2002. - № 3. – С. 134-149.

7. Кант І. Критика чистого розуму / Іммануїл Кант. ; пер. з нім. та примітки Ігоря Бурковського. – К. : Юніверс, 2000. – 500с.
8. Карась А. Міфотворчість як соціокультурна проблема розуміння і раціональності // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Філософія, політологія. – 2001. Вип. 33. – С. 25-38.
9. Кавалеров А. Цінність у соціокультурній трансформації / А.А. Кавалеров. – Одеса : Астропринт, 2001. – 220 с.
10. Кримський С. Під сигнатурою Софії / Сергій Кримський. – К. : Вид. дім «КиевоМогилянська академія», 2008. – 367 с.
11. Кримський С. Запити філософських смислів / Сергій Борисович Кримський. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2003. – 240 с.
12. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук / Олександр Кульчицький ; матеріали упорядкував і здійснив наукову редакцію Анатолій Карась. – Мюнхен ; Львів : Український вільний університет, 1995. – 164 с.
13. Людина в сучасному світі : колективна монографія : в трьох книгах / за загальною редакцією В.П. Мельника. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 3 кн.
14. Мірчук І. Філософські студії / за ред. М. Шафовала, Р. Яремка. – Мюнхен, 2006. – 582 с.
15. Нідельман Я. Серце філософії / пер. з англ. Олега Кіндія. – Львів : Літопис, 2000. – 286 с.
16. Онтологія людини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.В. Лях та ін. ; за редакцією В.В. Ляха, Л.І. Мозгового. – Слов'янськ, 2004. – 229 с.
17. Ортега-і-Гассет Х. Бунт мас. – С. 15-139. // Ортега-і-Гассет Х. Вибрані твори. Пер. з ісп. Вольфрама Бурггардта. – Київ : Основи, 1994. – 420 с.
18. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги / Карл Поппер; пер. з англ. Олександр Коваленко, Олександр Буценко. – Київ : Основи, 1994. – 2т.
19. Рьод В. Шлях філософії : з XVII по XIX століття : посібник / Вольфганг Рьод ; пер. з нім. В.М. Терлецького, О.І. Ведрова. – Київ : Дух і літера, 2009. – 386 с.
20. Рьод В. Шлях філософії : XIX-XX століття : посібник / Вольфганг Рьод ; переклад з німецької М.Д. Култаєвої, В.І. Кебуладзе, В.М. Терлецького. – Київ : Дух і літера, 2010. – 366 с.
21. Сартр Ж.-П. Екзистенціалізм – это гуманізм. – С. 319-345. / Сумерки богів / сост. и общ. ред. А. А. Яковлева : Перевод. – М. : Политиздат, 1989. – 398 с.
22. Сковорода Г. Розмова про істинне щастя / Г.С. Сковорода ; пер. укр. мовою, примітки В.О. Шевчука. – Харків : Прапор, 2002. – 270 с.
23. Тейлор Ч. Етика автентичності / Чарльз Тейлор ; пер. з англ. і заг. ред. Андрій Васильченко. – Київ : Дух і літера, 2013. – 125 с.
24. Франк С. Філософія і релігія // Рижак Л. Хрестоматія : Філософія як рефлексія духу. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – С. 23–44.
25. Штайн Е. Вступ до філософії / Пер. з нім. Ілони Терзової. – Жовква : Місіонер, 2011. – 202 с.

26. Вандишев В.М. Філософія. 4.1. Історико – філософський вступ: Конспект лекцій. 4. 2. Антропологія. Гносеологія. Соціологія.- Суми: Видавництво СуМДУ, 2006
27. Козовик І.О. Історія філософії: Підручник для студентів богословських та катехитичних факультетів духовних навчальних закладів.- Івано – Франківськ: Нова Зоря, 1999р.
28. Філософія: Навчально - методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни В.А. Арутюнов, М.М. Демченко, С.Л. Йосипенко та інші. „К.: КНЕУ, 2004.
29. Петрошенко Ю. Л. Філософія. Навчальний посібник. К.: 2006
30. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навч. посібник – К.: 2007.Стр. 10

Електронні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського.
2. <https://pidruchniki.com/filosofiya/> - Філософія: навчальні матеріали онлайн.
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – бібліотеки та інформаційні центри України (наук. Бібліотека ім. Вернадського).
4. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-10.html> – Філософія – Політологія: Онлайн.
5. <https://www.filosof.com.ua/> - Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди.